

MARI CARMEN GALLASTEGI

E K O N O M I L A R I A

Hasieran uste baino askoz luzeagoa eta sakonagoa gertatzen ari da Asian hasi, Errusiara hedatu, Hego Amerikan indar hartu eta mundu osoan eragin duen finantza krisia. Inbertsoreak aztoratuta daude. Naziaorteko finantza erakundeek aholkuak baino ez dituzte ematen azken aldion, besterik egiteko gaitasunik ere ez dute-lako. Mundu mailako arazo nagusi bihurtu den burtsetako astindua ezagutu eta ulertzeko asmoz, Mari Karmen Gallastegi EHUKo irakasle eta ekonomiako aditua- rekin mintzatu gara.

«FMIk suhiltzailearena egiten du soilik»

■ Krisi ekonomikoa Asian hasi eta Errusia eta Hego Amerikara zabaldu da. Zergatik?

Asian, Errusian eta Hego Amerikan ez da gauza berdina gertatu. Asiako ekonomia oso azkar igo da azken hamarkadan, baina finantza sistemaren oinarrietan arazoak ditu. Epe laburreko kreditu asko zituzten, eta, ondorioz, monetan arazoak sortu ziren. Orduan, maileguak itzuli ezingo zirelako izua sortu zen. Finantza sistema huts egiten hasi zen: Tailandian debaluazioak egin zituzten; krisia Hego Koreara, Malaysiara eta Japonera zabaldu zen gero. Krisia Japoniara iristean arazoa jada oso serioa da, Japonen Asia osoko produkzioaren %70 baitu. Japonen oso oinarri eta egitura ezegonkorak zituen, sakoneko erreformak atzeratu egin dituztelako.

Errusiak arazo politikoez gain arazo ekonomiko handiak ditu. Oso trantsizio azkarra egin dute, sistema guztiz zentrala izatetik ordenik gabeko merkatu sistemara. Korrupzio izugarria dago, enpresa publiko asko pribatizatu egin beharko lituzkete, baina ez edonola. Errusiak oso gutxi produzitzen du, baina efektu sikologiko handia eragin du hango krisiak mundu zabaleko inbertsore guztiengan.

Hego Amerikari, aldiz, lehen-gaien merkatzeak eragin dio gehien, horrek zailtasunak sortu ditu-eta ekonomiaren balantzean. Asiako egoerak beldurtu egiten ditu, eta, ondorioz, kapitala bertatik ihes egiten hasten da.

■ Beraz, arazoaren zati bat psikologikoa da?

Neurri handi batean bai. Izan ere, kapitala oso azkar mugitzen da, eta arazoak egon daitezke-lako susmoa hartzen duenean, ihes egiten du. Hala ere, nire ustez Europako burtsak ez dira horregatik bakarrik jaitsi. Burtsak hain altu zeuden, ezen noiz-

XOUSE SIMAL

bait jaitsi behar baitzuten. Krisia hasi denean izua sortu da, eta orduan jaitsi da burtsa ere. Hala ere, gertatu beharrekoa zen jaitsiera hori; krisirik gabe ere ezin bestekoa zen jaitsiera, nahiz eta krisirik gabe jaitsiera askoz leunagoa izango zen.

■ Eta krisia nolatan ez da Txinara iritsi Errusiara bezala?

Txinak oso hazkunde tasa handiak ditu, baina duela gutxi-danik. Asiako ekialdeko herriek, aldiz, hazkunde luzeagoa izan dute. Txinak nahikoa baliabide zituen bere monetari eusteko; mundutik bereiziagoak zeuden, eta horregatik krisia ez inportatzeko modua izan dute. Bestalde, Txinak erreforma ekonomikoa egin du, baina botere politikoa oso indartsua da oraindik. Errusian, aldiz, erreforma politikoa eta ekonomikoa batera egin dute,

eta gaizki atera zaie, ez baitira gai izan korrupzioa galarazi, sistema finantziario sendoa sortu, lege zorrotzak ezarri eta konstituzio egonkor bat jartzeko.

■ Zer egin dezakete nazioarteko finantza erakundeek? Zer egin behar lukete?

Nazioarteko moneta erakunde-ek lasaitasun mezu bat zabaldu beharko lukete, beste ezer baino lehen. Egonkortasuna bermatu-ko dutela, sistema globala kontrolatuta egongo dela, arau batzuk egogo direla esan beharko lukete. Bestetik, herrialdeetako arazoen diagnostiko zuzena egin dute, eta orain bertan esku hartu beharko lukete. Politika aktibo bat aurrera eramaten badute, krisia ez da aurrerago joango.

■ Garatzen ari diren herriek diotenez, FMIk emandako aginduak bete dituzte, eta hala ere

ez dute krisia saihesterik lortu. Zalantzan jarri dituzte nazioarteko finantza erakunde- den filosofia eta aginduak.

FMIak suhiltzaile lana egiten du, sua itzaltzera joaten da jada sua piztu denean. FMIko adituak Washintong edo EEBBetatik datozen jakitunak dira; beren bulegoetatik diagnostikoak egiten dituzte, eta aginduak ematen dizkiete arazoak dituzten herriei. FMIk zeregin garrantzitsua du, baina beste modu batera jokatu beharko luke, arazoak dituztenen egoera gertuagotik jarraituz eta bertara sua iritsi baino lehen joanaz; sua galarazten saiatuz eta ez suhiltzaile lana eginaz.

Horretarako herrialdeek politiken diseinuan parte hartu behar dute, eta ez FMIren aginduak bete soilik; partehartze handi- goa eman behar zaie, ekarpen

handiak egin ditzaketelako eta frustrazio asko saihestuko lira- keelako.

■ Zenbateraino babestu ditu euroak Europako ekonomiak?

Asko laguntzen ari da. Hego Amerikan Espainiako enpresa askok interes handiak dituzte. Beraz, pezeta oso dibisa ona izango litzateke bere aurka espe- kulatzeko eta debaluazio bat era- giteko. Baina Europako moneta sistemaren barrenean gaudenez, Maastrichteko irizpideak bete ditugunez, eta moneta batuaren lehen fasean sartu garenez, ez ditugu tentsio horiek izan. Nola debaluatuko da pezeta jada moneta sistemaren barruan badago?

■ Burtsako salerosketei %0,05eko zerga ezartzea pro- posatu du aspaldi James Tobin Nobel sariak. Zer deritzozu?

FMI askeegi dagoela eta ez duela ezerk erregulatzen uste du Tobinek. Zerga hori ezartzea FMI nolabait kontrolatzea litzateke. Proposamen ona izan daiteke, baina ez du zertan neurri baka- rra izan. Interesgarriena, Tobinek egoerari buruz egiten duen azterketa da. Tobinen azterketen ondorioa da FMI arautu dela, eta erakundeari estabilitatea eman behar zaiola ere esaten du. Horri oso ondo deritzot.

■ Azkenaldian, burtsan mugi- mendu handia dago eta inber- tsore txiki asko dago. Tobinen proposamen hori aurrera era- mateko une egokia izan liteke

Bai. Neurrigabeko gora-behe- rak eragotzi behar dira, egonkor- tasuna bermatu behar da. Inber- tsore txikiak alde egingo du egonkortasuna ziurra ez bada, eta inbertsore txiki horiei heltze- ko egin daitekeen gauzarik onena egonkortasuna bermatzea da.

Aitziber Laskibar
BILBO

"Esan-Erran Irratian aritzeko bi langile bila gabiltza"

Ez dago esan beharrik euskera be- netan menperatzea eta zaletasuna adieraztea derrigorrezkoa denik.

Dena egiteke dagoenez, behar di- tugun pertsonen oso dinamikoa behar dutela izan, zonaldea ezagut- zea ere ezinbestekoa da.

Urriaren 1a baino lehen bidal itzazu zure datu pertsonalak, ezau- garriak eta baldin badituzu zure es- perientziak. Honetaz gain irratihone- tarako proiektu bat aurkeztu behar da (banaka edo binaka egin daiteke).

Argipenak behar badituzu, deitu telefonoa honetara: 948-30 51 34

AMETZA KULTUR ELKARTEA
S. Pedro K/ 11
31797 Larrainzar (Nafarroa)

Universidad del País Vasco Euskal Herriko Unibertsitatea

ITZULPENGINTZA MASTERRA

GAZTELERA-EUSKARA
EUSKARA-GAZTELERA

Iraupena: Urte bat

Aurreinskripzioa:

- 1998.eko ekainaren 22tik uztailaren 10era

- 1998.eko irailaren 14etik 30era

Betekizunak: Unibertsitateko goi mailako titulazioa eduki beharko dute.

Onarte Froga: Azterketa bat egingo da Masterreko ikasleak hautatzeko, urriaren 2an.

Argibide Gehiago: Filologia, Geografia eta Historia Fakultatea Gasteiz (Masterretako Bulegoa). Unibertsitateko libildia, 5 01006 Gasteiz. Telefonoa: 945/18.30.00 Luz. 3190 Orduetgia: 9etatik 14etara.

FILOLOGIA, GEOGRAFIA ETA
HISTORIA FAKULTATEA

MAIZPIDE

euskaltegia - barnetegia

LAZKAO

98/99 IKASTURTEA

IKASTAROAK URTE OSOAN

* BARNETEGIA: Egunean 6 klase eta ekintza osagarriak.

* BESTE BATZUK: - 5 ordu goizean (8-13:30).
- 2 ordu egunean.
- 4 ordu astean (larunbatetan).

MAILA GUZTIAK

HABEREN DIRU-LAGUNTZAZ
DEITU ETA EMAN IZENA!

Tfnoa.: 943 88 92 31 / 943 88 92 32